

[יח] <רחוק וקרוב>

[אופן¹ לשמחת תורה]²

מְקוֹמָךְ נֶעְלָה וְנֶעְלָם כְּבוֹדְךָ כֵּלָּא עוֹלָם ³	יְהִי אָנָּה אֶמְצָאָךְ וְאָנָּה לֹא אֶמְצָאָךְ
אֶפְסִי אֶרֶץ הַקִּים ⁴ הַמְבֹטָח לְרַחוּקִים ⁵ אֶתָּה שֹׁכֵן שְׁחָקִים ⁶ וְאַתָּה עַל רֹאשׁ מַהֲלָלִים ⁷	הַנִּמְצָא בְּקִרְבִּים הַמְשֻׁגָּב לְקִרְוִבִים אֶתָּה יוֹשֵׁב בְּרוּבִים ⁵ תִּתְהַלֵּל בְּצִבְאָךְ

- 1 ראו לעיל הערה 1 לשיר יז.
- 2 המשקל: 6+6 הברות.
בראדי, כרך שלישי, עמ' 150-151; ברנשטיין, עמ' 41-42; שירמן, עמ' 524-525; ירדן, כרך ראשון, עמ' 215-217; יונה דוד, עמ' 84-87.
- 3 בתים 1-2: ישעיה ו 3: "...מלא כל-הארץ כבודו"; שם, כו 21: "...כי-הנה ה' יצא ממקומו..." (=מיכה א 3); ירמיה כג 24: "...הלוא את-השמים ואת-הארץ אני מלא נאם-ה'"; יחזקאל ג 12: "...ברוך כבוד-ה' ממקומו"; תחלים קלט 7-8: "אנה אלך מרוחך ואנה מפניך אברח. אם-אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך"; מלכים א ח 27 (=דברי הימים ב ו 18): "...הנה שמים ושמי השמים לא יכלכלוך, אף כי-הבית הזה..."; מדרש תחלים סב, ג (מהדורת באבער, עמ' 307-308: "...מנין שכבודו של הקב"ה מלא חללו של עולם? שנאמר הלוא את השמים ואת הארץ אני מלא >ירמיה כג 24<).
4 בית 3: במדבר יד 14: "...כי-אתה ה' בקרב העם הזה..."; יואל ב 27: משלי ל 4: "...מי הקים כל-אפסי-ארץ...?".
5 בית 4: תחלים ט 10: "ויהי ה' משגב לדרך, משגב לעתות בצרה"; שם, מו 8, 12: "ה' צבאות עמנו, משגב-לנו אלהי יעקב סלח"; שם, מז 4; נט 17; צד 22. ירמיה יז 7: "ברוך הגבר אשר יבטח בה', והיה ה' מבטחו"; תחלים סח 6: "נוראות בצדק תעננו אלהי ישענו, מבטח כל-קצוי-ארץ וים רחקים"; שם, מ 5; עא 5.
6 בית 5: תחלים צט 1: "ה' מלך – ירגזו עמים, יושב כרובים – תנוט הארץ". ישעיה לג 5: "נשגב ה' כי שכן מרום..."; שם נו 15.
7 בית 6: איכה רבה, פתיחתא לא 1 (מהדורת באבער, עמ' 33; מדרש רבה, דפוס ווילנא, עמ' 16): "...עד שלא גלו ישראל היה הקב"ח קורא אותם רעים... וכיון שגלו התחיל משבחן, שנאמר: ואזל לו אז יתהלל <משלי כ 14>". תחלים קמח; דברי הימים א כג 5: "...וארבעת אלפים מהללים לה'".

אף כי חֲדָרֵי אוֹלָם⁸

גִּלְגַּל לֹא יִשְׁאַף

עַל כֶּסֶם נִשְׂא וְרָם⁹מִרוּחָם וּמִבְשָׁרָם¹⁰כִּי אֵין בְּלִתֵּי יוֹצְרָם¹¹וְעוֹל מְלִכּוּתָהּ עֲלָם¹²וְאַתָּה נוֹתֵן אֶפְלָם¹³

וּבְהִנָּשְׂאָהּ עֲלֵיהֶם

אַתָּה קְרוֹב אֲלֵיהֶם

פִּיָּהֶם יַעֲיֵד בָּהֶם 10

כִּי זֶה לֹא יִרְאֶה

אוֹ כִּי לֹא יִקְרָא

בְּכָל לִבִּי קָרָאתִיךָ¹⁴לְקָרְאֹתִי מִצָּאֲתִיךָ¹⁵

דִּרְשֵׁתִי קִרְבָּתְךָ

וּבִצְאָתִי לְקָרְאֹתְךָ

בכלים אשר עשיתי להלל"; שם, כט 13: "ועתה אלהינו מודים אנחנו לך ומהללים לשם תפארתך"; דברי הימים ב כ 19, 21; שם, ל 21. תחלים קלו 6: "...אם-לא אעלה את-ירושלם על ראש שמחתי"; משלי כז 21: "...ואיש לפי מהללו".

8 בית 7: השוו לעיל הערה 2 לשיר ה והערה 5 לשיר יז. האולם שבבית המקדש: דברי הימים א כח 11: "ויתן דויד לשלמה בנו את תבנית האולם ואת בתיו וגזזכיו ועליתיו וחדריו חפנימים ובית הכפרת"; יואל ב 17: "בין האולם למזבח יבכו הכהנים...". מלכים א ח 27: "...הנה השמים לא יכלכלוך; אף כי-הבית הזה אשר בנית".

9 בית 8: יחזקאל א 19, 21; תחלים ז 7: "קומה ה', הנשא בעברות צוררי..."; שם, כד 7; צד 2: "הנשא שפט הארץ...". ישעיה ו 1: "...ואראה את-אדני ישב על-כסא רם ונשא..."; שם, נז 15: "...רם ונשא שכן עד וקדוש שמו...".

10 בית 9: ישעיה נז 19; תחלים לד 19: "קרוב ה' לנשכרי-לב..."; שם, פה 10: "אך קרוב ליראיו ישעו..."; שם, קיט 151; קמה 18; איוב יט 26; קוראן, סורח 50, 15-16: "...כי אנו האל קרובים אליו אל האדם יותר מעורק הצואר".

11 בית 10: תחלים נ 7: "שמעה עמי ואדברה, ישראל ואעירה בך, אלהים אלהיך אני". שמואל ב כב 32: "כי מי-אל מבלעדי ה', ומי צור מבלעדי אלהינו?"; ישעיה מג 11: "אנכי אנכי ה', ואין מבלעדי מושיע"; שם, מד 6-8; מה 6, 21; תחלים יח 32. ישעיה מד 2: "...ה' עשך ויצרך..."; שם, שם 21, 24; מה 9, 11; מט 5; סד 7; ירמיה י 16; שם, יח 6; נא 19; זכריה יב 1: "...ויצר רוח-אדם בקרביו".

12 בית 11: ירמיה י 7: "כי לא יראך מלך הגוים"; תחלים לג 8: "ייראו מה' כל-הארץ, ממנו יגורו כל-ישבי תבל". משנה, ברכות ב, ב: "...למה קדמה 'שמע' ל'והיה אם שמע' ? אלא כדי שיקבל עליו עול מלכות שמיים תחילה"; בבלי, ברכות יג ע"ב: "...רבי יהודה הנשיא... בשעה שמעביר ידיו על פניו מקבל עליו עול מלכות שמיים". תפילת עלינו לשבח: "...ויקבלו כולם את עול מלכותך...".

13 בית 12: ישעיה נח 6: "דרשו ה' בהמצאו, קראוהו בחיותו קרוב"; תחלים צט 6: "...קוראים אל ה' והוא יענם". שם, קמה 15: "עיני כל אליך ישברו ואתה נותן-להם את-אכלם בעתו"; שם, קד 27: "כלם אליך ישברון לתת אכלם בעתו"; שם, קלו 25: "נתן לחם לכל בשר – כי לעולם חסדו".

14 בית 13: ישעיה נח 2: "ואותי יום יום ידרשון... קרבת אלהים יחפצון"; תחלים קיט 10. שם, שם 145: "קראתי בכל-לב ענני ה'...".

15 בית 14: שמות ד 14: "...וגם חנה-הוא יצא לקראתך..."; שמואל א ט 14; שם, יז 55; זכריה ב 7. דברי הימים א כח, 9: "...אם תדרשנו ימצא לך...".

- 15 ובפלאי גבורתך בקדש חזיתך¹⁶
 כי יאמר לא ראך הן שמים וחילים
 מגידו מוראך בלי נשמע קולם¹⁷
- 20 האמנם פי ישב ומה יחשב כל חושב ואתה קדוש יושב
 אלהים את האדם¹⁸ אשר בעפר יסודם¹⁹
 תהלותם וכבודם²⁰ חיות יודו פלאך
 על ראשיהם כסאך ואתה נושא כלם²¹

DER FERN-UND-NAHE

Ja Gott wo wirst funden Du, des Raum hulln Ätherweiten.
 Und wo nicht warest funden Du, des Saum füllt Erdenbreiten.

Herzensgrund-Bewohner Er, und stellt Erd-Grannen.
 Nahen Erdbastion Er, Fernen Hoffnungsglanzen.
 Du, – Cherubenthroner! Du, – in Wolkenkranzen!
 Heerscharliedumwunden Du – es lobt Dich Benedeiten,
 Sprengest Sphärenrunden Du – wie erst Tempels Seiten!

Und hast Dich erhoben hoch in Dunkels Hehle
 Ihnen bleibst verwoben mehr als Leib, als Seele.

- 16 בית 15 : תחלים עז 15 : "אתה האל עשה פלא..." ; שם, עז 12. ירמיה טז 21. תחלים עז 17-18 :
 "...אגיד נפלאותך... גבורתך" ; שם, פ 3. שם, סג 3 : "כן בקדש חזיתך, לראות עוז וכבודך".
- 17 בתים 17-16 : בראשית יב 7 : "וירא ה' אל אברהם... ויבן שם מזבח לה' הנראה אליו" ; שם, יז 1 :
 "...וירא ה' אל אברהם..." ; שם, כו 1-2 : "...וילך יצחק... וירא אליו ה'..." ; שם, שם 24 ; שם, לה 9 :
 "וירא אלהים אל-יעקב..." ; מלכים א ט 2 : "וירא ה' אל-שלמה שנית..." ; ישעיה ו 1 : "...ואראה את-
 אדני..." . שם, ח 13-12 : "...את-ה' צבאות אתו תקדישו והוא מוראכם..." ; מלאכי א 6 : "...איה
 מוראי אמר ה' צבאות..." ; שם, ב 5. תחלים יט 4-2 : "השמים מספרים כבוד-אל ומעשה ידיו מגיד
 הרקיע. יום ליום יביע אמר, ולילה ללילה יחזה-דעת. אין אומר ואין דברים, בלי נשמע קולם".
- 18 בית 18 : דברי הימים ב ו 18 : "כי האמנם ישב אלהים את-האדם על הארץ?..." .
- 19 בית 19 : איוב ד 19 : "אף שכני בתי-חמר אשר-בעפר יסודם..." .
- 20 בית 20 : תחלים כב 4 : "ואתה קדוש יושב תהלות ישראל".
- 21 בתים 22-21 : יחזקאל פרקים א, י. תחלים פט 6 : "ויוודו שמים פלאך ה'..." . דברים רבה, וזאת
 הברכה, יא, י (מדרש רבה, דפוס ווילנא, כרך שני, דף ק"כ, עמ' א ; מדרש רבה, מהדורת מירקין, כרך
 יא, עמ' 159) : "אמר משה... והעמדת חמה ולבנה ביום עולם..." .